

Świadomość proekologiczna mieszkańców – wpływ na środowisko i uatrakcyjnienie regionu

Environment-friendly awareness of inhabitants – the influence on the environment and enhancing the region

Ewa Saks

Wyższa Szkoła Gospodarki
ul. Garbary 2, 85-229 Bydgoszcz
ewa.saks@byd.pl

Abstract. The environment-friendly awareness influences action taken amongst dwellers of communes, districts or cities. A care of the state of the environment, order and the organization of places of the recreation and rest is increasing. There would be no progress amongst very inhabitants if not for positive effect among others of action of offices of communes, of districts, of private investors, of voice of media (press, television, radio, Internet) who in the final year wrote at length about the state of the environment as a result of operations of the man. All forms of making aware clearly are showing tendencies of the development of individuals and their local care of the environment. Similarly students are reacting, who through the education at the higher education institution on direction the tourism and the recreation obligatorily are learning the object Fri. „ ecology and the environmental protection ”, where circles concerning balanced and rational using resources will find principles.

Enclosed results of the questionnaire survey conducted amongst inhabitants of communes, instead of the kujawsko-pomorski province are confirming assumptions of the author, that the environment-friendly awareness is a factor stimulating people for acting and transforming the image of their own towns.

Słowa kluczowe: środowisko przyrodnicze, ekologia, świadomość ekologiczna

Key words: the natural environment, ecology, environment-friendly awareness

Wprowadzenie

Świadomość proekologiczna, jest dziś istotnym aspektem rozumienia problematyki otaczającego środowiska. Na środowisko naturalne i jego przemianę można spojrzeć z punktu oddziaływania gałęzi przemysłu oraz gospodarstwa domowego. Przedmiotem badań przeprowadzonych wśród mieszkańców województwa kujawsko-pomorskiego było zebranie informacji na temat prywatnego podejścia do problemu ochrony środowiska i wykorzystania walorów naturalnych do uatrakcyjnienia regionu. Ankieterzy mieli za zadanie m.in. wypowiedzieć się na temat: wpływu na zanieczyszczenie środowiska w jego miejscowości, które działania proekologiczne są podejmowane w celu poprawy stanu środowiska i czy każdy z nas potrafi oszczędzać energię elektryczną w swoich domach. Dodatkowo respondenci wskazywali, które formy przekazu informacji są źródłem ich wiedzy o ochronie środowiska.

Ideą badań jest próba uzyskania poglądu człowieka na środowisko poprzez wskazanie elementów stanowiących dla niego zagrożenie oraz nakreślenie oczekiwań względem wzbogacania walorów turystyczno-rekreacyjnych w swoim miejscu zamieszkania.

Metodologia oraz wyniki badań świadomości proekologicznej mieszkańców - wpływ na środowisko i uatrakcyjnienie regionu.

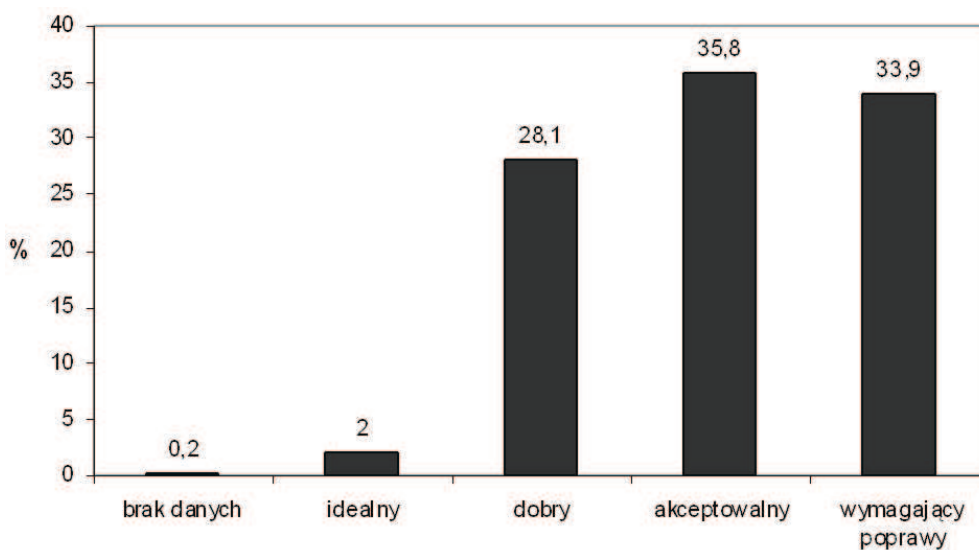
W badaniach zastosowano metodę sondażu diagnostycznego. W tym celu posłużono się pisemną ankietą bezpośrednią. Kwestionariusz ankiety, który wykorzystano do badań w niniejszym opracowaniu składał się z 9 zamkniętych pytań oraz metryczki (płeć, wiek, poziom wykształcenia i miejsce zamieszkania respondentów). Badania zostały przeprowadzone na próbie 548 osób w gminach województwa kujawsko – pomorskiego, m.in.: Koronowo, Świecie, Dobrcz, Toruń oraz Bydgoszcz.

W aspekcie zainteresowań autora problematyką proekologiczną narodziło się pytanie dotyczące stanu środowiska naturalnego w okolicy pochodzenia respondenta. Tabela nr 1 ukazuje wyniki udzielanych odpowiedzi na jedną z czterech możliwych opcji.

Tab. 1. Ocena stanu środowiska naturalnego w okolicy zamieszkania respondenta. (Źródło: opracowanie własne)

Tab. 1. Evaluation of the natural environment in the area where the respondent lives.

		Częstość	Procent	Procent ważnych	Procent skumulowany
Ważne	Braki danych	1	0,2	0,2	0,2
	Idealny	11	2,0	2,0	2,2
	Dobry	154	28,1	28,1	30,3
	Akceptowalny	196	35,8	35,8	66,1
	Wymagający poprawy	186	33,9	33,9	100,0
	Ogółem	548	100,0	100,0	

Ryc. 1. Ocena stanu środowiska naturalnego w miejscu zamieszkania respondenta.

Fig. 1. Evaluation of the natural environment in the area where the respondent lives.

Świadomość proekologiczna...

Stan środowiska określony został w (ryc.1) przez respondentów w 35, 8 % jako stan akceptowalny przez nich do życia i funkcjonowania, jednak w niewielkiej różnicy, bo o 1,9 % mniej, czyli 33,9% ocenia go jako stan wymagający poprawy. Tylko 2% badanych uznało, że jest idealny. Ten wyraźny podział opinii, pokazuje, że znaczna część osób jest świadoma, że środowisko w którym żyje wymaga większej dbałości.

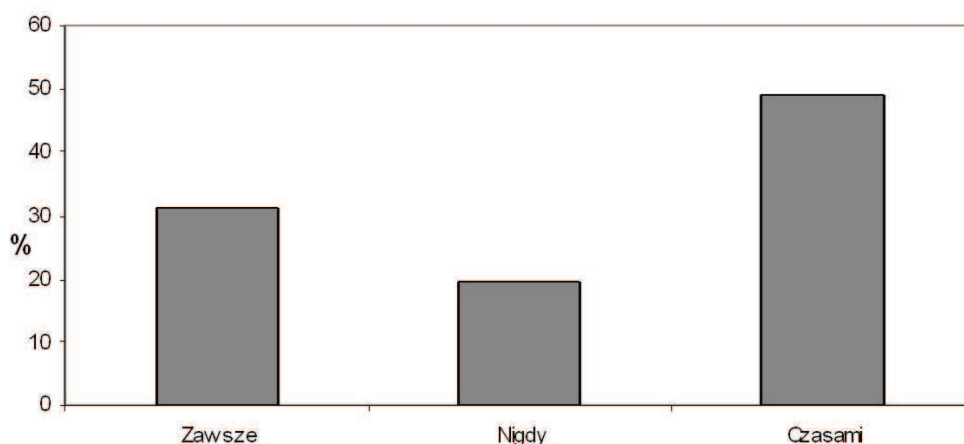
W kolejnym pytaniu dotyczącym wpływu zanieczyszczenia środowiska w miejscu zamieszkania pojawia się siedem wariantów odpowiedzi, a zatem respondenci klasyfikują pochodzenie zagrożenia mając możliwość zaznaczenia trzech. Najwięcej określiło wpływ zanieczyszczenia wynikający z tytułu zalegania śmieci (73%), nieznacznie mniej ze spalin samochodów (70%), jako drugi wariant odpowiedzi. Najmniej odpowiadających oceniło wpływ ścieków przemysłowych (13%). Rozkład odpowiedzi na źródła zanieczyszczeń może wynikać z rejonu zamieszkania badanych, czyli małych miejscowości, bo stąd głównie pochodzą respondenci. Po drugie mieszkańcy najłatwiej oceniają sprawy, z którymi mają styczność, czyli problem narastania odpadów, niż odległy - w kwestii lokalizacji – przemysł, który w tym wypadku nie kojarzy się z zanieczyszczeniem. Nie oznacza zatem faktu, że jeśli to samo badanie zostałoby przeprowadzone tylko wśród mieszkańców dużych miast, rozkład odpowiedzi mógłby okazać się zupełnie inny w sferze odbioru szkodliwego działania przemysłu. Skupiając się na problemie odpadów, w następnym pytaniu badani zapytani o najczęściej prowadzone działania proekologiczne

w swojej okolicy, wskazali segregację śmieci. Na drugim miejscu uznali konieczność organizacji ścieżek rowerowych oraz pieszych dla turystów. Z kolei pytanie jakich działań proekologicznych najchętniej podjęliby się ankietowani w swoim miejscu zamieszkania, ponownie wskazano konieczność segregacji śmieci. Spośród pięciu możliwych wariantów, badani mogli wybrać dwie. Najwięcej (60%) wskazano właśnie na odpady, na drugim miejscu 50% osób zaznaczyło oszczędzanie energii, jako ważny aspekt podejmowanych działań. Tutaj jednak należałoby się zastanowić czy świadomość o konieczności oszczędzania energii wynika z dbałości o środowisko, czy raczej jest podyktowane ceną rachunków. Inne badania pt. „*Jak zachęcać do oszczędzania energii odbiorcę końcowego*”, opracowane we wrześniu 2007 roku, przez Ośrodek Badania Opinii Publicznej Sp. z o.o. na zlecenie RWE Polska wyraźnie, bo w ¾ opinii Polaków sugerują, że najważniejszym powodem oszczędzania energii są wysokie koszty finansowe eksploatacji prądu. W tym badaniu autor zadał pytanie, w którym ankietier miał określić „czy wyłącza urządzenia elektryczne z sieci, jeśli ich nie używa?”. Prawie połowa, a dokładnie 49% respondentów określiła, że tylko czasami podejmuje się wyłączania nieużywanych urządzeń z gniazdka. Wyniki prezentuje tabela 2 i rycina 2.

Tab. 2. Czy wyłączasz urządzenia elektryczne z sieci, jeśli ich nie używasz? (Źródło: opracowanie własne)

Tab. 2. Do you switch off electrical appliances when not used?

		Częstość	Procent	Procent ważnych	Procent skumulowany
Ważne	Zawsze	170	31,0	31,2	31,2
	Nigdy	107	19,5	19,6	50,8
	Czasami	268	49,0	49,2	100,0
	Ogółem	545	99,5	100,0	
Braki danych	Braki danych	3	0,5		
Ogółem		548	100,0		

Ryc. 2. Czy wyłączasz urządzenia elektryczne z sieci, jeśli ich nie używasz? (Źródło: opracowanie własne)
 Fig. 2. Do you switch off electrical appliances when not used?

Jak widać w kwestii zużycia prądu i pozostawiania urządzeń na czuwaniu, respondenci czasami dbają o wyłączenie z sieci. Być może ankietowani nie widzą dokładnie związku zużycia prądu przez urządzenia pozostawiane na czuwaniu jako element zanieczyszczenia środowiska. Aspekt wymaga odrębnego badania, a nawet akcji informacyjnej mieszkańców na temat zużycia energii elektrycznej przez urządzenia pozostające na tzw. „czuwaniu”.

Wśród pytań respondentów, jedno znaczące dotyczy istoty wpływu człowieka na środowisko. W tym kluczowym pytaniu dla całej ankiety respondenci jasno wskazali rolę człowieka w kształtowaniu środowiska naturalnego. Tym samym wskazali na przemiany w środowisku powodujące zarówno zagrożenie oraz wspomaganie poprzez przywracanie terenów do ponownego użytku na cele rekreacyjne. Ankietowani mieli do wyboru jedną z pięciu możliwych odpowiedzi. Tabela 3 i rycina 3 prezentuje wyniki.

Tab. 3. Osobiste zachowanie i jego wpływ na środowisko naturalne. (Źródło: opracowanie własne)
 Tab. 3. Influence on environment caused by behavior.

		Częstość	Procent	Procent ważnych	Procent skumulowany
Ważne	Zdecydowanie tak	300	54,7	54,9	54,9
	Raczej tak	193	35,2	35,3	90,3
	Raczej nie	36	6,6	6,6	96,9
	Zdecydowanie nie	4	0,7	0,7	97,6
	Brak zdania	13	2,4	2,4	100,0
	Ogółem	546	99,6	100,0	
Braki danych	Brak danych	2	0,4		
Ogółem		548	100,0		

Ryc. 3. Osobiste zachowanie i jego wpływ na środowisko naturalne. (Źródło: opracowanie własne)
 Fig. 3. Influence on environment caused by behavior.

Ponad połowa (54,7%) badanych jest przekonana o swoim wpływie na stan środowiska co prezentuje tabela 3 i rycina 3. Druga grupa nieco mniej zdecydowana, ale ciągle na „tak” sugeruje ingerencję człowieka na zmiany otaczającego świata pod względem środowiskowym. Jednakże w podziale na TAK i NIE łącznie 90% osób wybrało swoje zachowanie, jako przyczynę zmian środowiska naturalnego. Istotne pytanie ankiety daje do zrozumienia, że człowieka jest świadomy swojego wpływu na stan i kształtowanie środowiska. Nie ma wątpliwości, że człowiek ingeruje w naturę. Świadomość tego faktu, jest krokiem w stronę podejmowania działań na rzecz dbałości o otaczające środowisko oraz uatrakcyjnianie regionu walorami rekreacyjnymi. Tutaj powrócić należy do pytania kierowanego do respondentów o działania proekologiczne prowadzone w miejscu zamieszkania, gdzie właśnie respondenci uznali potrzebę tworzenia ścieżek rowerowych i tras pieszych. Najważniejszym aspektem jest właśnie dbałość o estetykę regionu zamieszkania, rozwój terenu dla turystyki. Ankietowani (w liczbie 204 głosów na 547) w 37, 2 % uznali projektowanie ścieżek rowerowych i pieszych, jako drugie najważniejsze działanie proekologiczne w regionie. W kwestii osób sugerujących zmiany w okolicy na rzecz rozwoju turystyki odpowiedziały się w większości kobiety, w wieku 25-50 lat, ze średnim wykształceniem. Starsze osoby w mniejszej liczbie, także wskazały potrzebę poprawy miejsc i okolic zamieszkania na cele rekreacyjne.

Podsumowanie

Współczesne społeczeństwo powoli uświadamia sobie istotę swojego wpływu na środowisko naturalne i nieodwracalne zmiany z tym związane. Jest to proces powolny, który wymaga pokoleń do uzyskania rezultatów realnej poprawy stanu środowiska. Społeczeństwo najbardziej podejmuje się działań, które dotyczą ich najbliższej okolicy i te uznają jako priorytetowe w dążeniu do poprawy stanu środowiska. Ponadto ich źródłem wiedzy na tematy proekologiczne są przede wszystkim media (telewizja, Internet, prasa, radio), dzięki nim mieszkańcy łatwiej dostrzegają problemy oraz umieją rozpoznać zagrożenie, ponadto widząc przykłady działań, sami zaczynają dążyć do zmian we własnym otoczeniu. Dzięki świadomości i podejmowanym pierwszym krokom na rzecz uatrakcyjniania regionu, respondenci odczuwają wyraźne korzyści w aspekcie odwiedzania rejonu przez turystów, a co za tym idzie wzrost dochodów do budżetu gminy właśnie z turystycznego sektora gospodarczego. Podnoszenie świadomości w tym względzie jest konieczne dla osiągania efektywnych zmian i poprawiania walorów estetycznych krajobrazu. W celu sprawdzenia postępów i realnych korzyści poprawy, autor zamierza przeprowadzić kolejne badania w sferze przemian proekologicznych.

Literatura

- Brandt S., Szymanowski L., 1999, Analiza danych: metody statystyczne obliczeniowe, PWN, Warszawa.
- Krawczyk I., 2003, Zastosowanie metod statystycznych w turystyce. Zagadnienia wybrane, Wyższa Szkoła Turystyki i Hotelarstwa w Warszawie, Warszawa.
- Luszniewicz A., 1999, Analiza współzależności zmiennych, Wyższa Szkoła Handlu i Prawa, Warszawa
- Makać W., 2006, Metody opisu statystycznego, Wydaw. Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk
- Compendium of tourism statistics: 2003 edition, 2003, World Tourism Organization, Madryt